

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ประกันตนที่มาขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร : กรณีศึกษาสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2” ผู้ศึกษาได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. แนวคิดความมั่นคงทางสังคม
2. แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์
3. แนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
4. แนวคิดการจัดการด้านการเงิน
5. ผู้ประกันตนที่มาใช้สิทธิการประกันสังคมกรณีสงเคราะห์บุตร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดความมั่นคงทางสังคม

1.1 ความหมายของความมั่นคงทางสังคม

บริหารแรงงาน ได้อธิบายว่า สมาคม ISSA (International Social Security Association) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้กำหนดการให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกในสังคม ที่เกิดขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมเมือง เป็นการแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาคุ้มครองสมาชิกในสังคมมิให้ประสบความเดือดร้อน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดรายได้เนื่องจากการเจ็บป่วย การทุพพลภาพ การชราภาพและเสียชีวิต รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทางการแพทย์และการช่วยเหลือครอบครัวที่มีบุตร นั้นหมายถึง การประกันสังคมเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวถูกเรียกว่าการประกันสังคม องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้ให้คำจำกัดความของความมั่นคงทางสังคมซึ่งมีดังนี้คือ

การประกันสังคม หมายถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่ลูกจ้างได้รับจากการจ่ายค่าประกันตามสิทธิ อันพึงได้ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย โดยนายจ้างและรัฐบาลช่วยออกเงินสมทบด้วย

การสาธารณูปการ หมายถึง การช่วยเหลือแบบสงเคราะห์ที่รัฐให้กับบุคคลที่ไม่เข้าข่ายการประกันสังคม และประโยชน์ที่ได้รับจะมาจากเงินภาษีอากรของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

การบริการทางสังคม หมายถึง การที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค ผู้รับประโยชน์ไม่ต้องเสียค่าบริการโดยตรง แต่มีส่วนร่วมทางอ้อมโดยผ่านระบบภาษีอากร

ดังนั้นความมั่นคงทางสังคมที่รัฐจัดขึ้นเช่นโครงการประกันสังคมเพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีพโดยมีหลักการสำคัญคือ นายจ้าง ลูกจ้าง รัฐบาล ร่วมกันออกเงินสมทบและร่วมกันเสี่ยงภัยสามารถนำเงินมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเกิดเคราะห์กรรมเป็นการออมโดยการระดมทุนมีลักษณะเป็นการออมทรัพย์เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการด้านการเงินจะย้อนกลับมาสู่สมาชิกที่ส่งเงินสมทบหากบริการอย่างมีประสิทธิภาพกองทุนประกันสังคมจะส่งผลถึงการพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมกับการสร้างความมั่นคงทางสังคมเป็นการเฉลี่ยความทุกข์และความสุขในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน ประเภทของการประกันสังคมกำหนดสิทธิประโยชน์ได้แก่กรณี เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพและว่างงาน การประกันสังคมจึงเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่นำไปสู่ความมั่นคงทางสังคม ที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและความเหนียวแน่น ของสังคมโดยรวม

วิธีการของการประกันสังคม

ศศิวรรณ อนันตกุล (2541, น. 10) กล่าวถึง ความหมายของระบบความมั่นคงทางสังคม (Social Security System) ว่า เป็นศัพท์ใหม่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Social Security ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติศัพท์คำนี้ขึ้นมาใช้เป็นครั้งแรกในสมัยประธานาธิบดี รูสเวลต์ เมื่อครั้งที่ตรากฎหมายความมั่นคงทางสังคม หรือ Social Security Act (1935, อ้างถึงใน กรมประชาสงเคราะห์, กองความมั่นคงแห่งสังคม, 2522) ได้ให้ความหมายของความมั่นคงทางสังคมว่า หมายถึง สิทธิอันพึงมีพึงได้ของประชาชนที่ได้รับความช่วยเหลือ หรือสงเคราะห์จากสังคมส่วนรวม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดความเดือดร้อนทุกข์ยากและเสริมสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้กับประชาชนตามควรแก่สภาพโดยทั่วถึงกัน ซึ่งรวมไปถึง บุคคลที่อยู่ในความอุปการะของครอบครัวนั้นๆ สาเหตุแห่งความไม่มั่นคงทางสังคม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีการพัฒนาสู่สังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมสมัยใหม่ นับตั้งแต่เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งเป็น

มูลเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกมั่นคงน้อยลง เพราะทุกครอบครัวต้องเผชิญกับความทุกข์ยากเดือดร้อนกับการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อสวัสดิภาพของประชาชน รัฐจึงต้องพยายามกำหนดมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสมขึ้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยสร้างหลักประกันแห่งความมั่นคงในชีวิต และวิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพชีวิตขั้นมูลฐานความเป็นอยู่ที่ดีตามควรแก่อัตภาพ มาตรการสร้างหลักประกันทางรายได้และป้องกันเหตุแห่งความไม่มั่นคงที่เป็นทางการเพื่อเป็นตาข่ายแห่งความปลอดภัย (Social Safety Net) รัฐถือว่าเป็นหน้าที่โดยใช้กลไกทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มาจัดสรรบริการและคุ้มครองรายได้ให้แก่ประชาชน โดยโยงตาข่ายความสัมพันธมาสู่ระบบความมั่นคงทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2550, น. 9) ได้ให้นิยามความมั่นคงทางสังคมว่า หมายถึง การดำเนินงานที่รัฐมีมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อที่จะขจัดความยากจนและความเสี่ยงภัยต่างๆ ซึ่งจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการบริการสังคม

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551) ได้อธิบายถึงความหมาย “สวัสดิการสังคม” ว่ามีความหมายคล้ายกับ “ความมั่นคงทางสังคม” ต่างกันตรงที่ว่า ถ้าเป็นนโยบายจะเรียกว่า “นโยบายสวัสดิการสังคม” แต่ถ้าเป็นระบบและการจัดการ จะใช้คำว่า “ระบบความมั่นคงทางสังคม” และยังได้กล่าวถึง Neuhaus ว่าได้ให้ความหมายระบบความมั่นคงทางสังคมว่า เป็นระบบที่ช่วยเหลือให้คนในสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ด้วยการพุงฐานะ รายได้ พัฒนาศักยภาพ และสร้างโอกาสให้มีงานทำ ในระบบเศรษฐกิจตลาด สังคมอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของเมือง ความแออัดของประชากรในเมือง ความห่างเหินแปลกแยกของสมาชิกครอบครัว การปรับเปลี่ยนเป็นไปตามแนวคิดของสถานการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวที่เคยเป็นครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว โครงสร้างอาชีพเปลี่ยนจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมและการค้า การพัฒนาเศรษฐกิจเน้นการเติบโตภาคธุรกิจของภาคเมืองและภาคอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดความแตกต่างทางรายได้

จึงสรุปได้ว่า ความหมายของ “ความมั่นคงทางสังคม” มีความหมายคล้ายกับ “สวัสดิการสังคม” ซึ่งหมายถึง สิทธิอันพึงมีพึงได้ของประชาชนที่จะได้รับความช่วยเหลือ เพื่อขจัดความเดือดร้อนทุกข์ยากและเสริมสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้กับประชาชนตามควรแก่อัตภาพโดยทั่วถึงกัน เป็นระบบที่ให้ความช่วยเหลือคนในสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี สาเหตุแห่งความไม่มั่นคงทางสังคม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีการพัฒนาสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้ทุกคนรอบตัวต้องเผชิญกับความทุกข์ยากเดือดร้อนกับการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อสวัสดิภาพของประชาชน รัฐจึงต้องพยายามกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาโดยสร้างหลักประกันแห่งความมั่นคงในชีวิต สังคมอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของเมือง ความแออัดของประชากรในเมือง ความห่างเหินแปลกแยกของสมาชิกครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวที่เคยเป็นครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว

1.2 หลักการความมั่นคงทางสังคม

ศศิวรรณ อนันตกุล (2541, น. 10) ได้กล่าวถึงความมั่นคงทางสังคมว่า มีหลักการ 3 รูปแบบ คือ

1. หลักการประกันสังคม (Social Insurance) บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ต้องมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น หลักการนี้จึงมีจุดมุ่งหมายให้ทุกคนมีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพโดยปกติ

2. หลักการสงเคราะห์ (Social Assistance or Public Assistance)

3. หลักการบริการทางสังคม (Social Service of Public Service)

การพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551) ได้อธิบายถึงความมั่นคงทางสังคมว่า คือการที่ทุกคนได้รับบริการพื้นฐานทางสังคม หลักประกันด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและการทำงาน แรงจูงใจและขยายการดำเนินงานคุ้มครองแรงงานโดยคุ้มครองในเรื่องค่าตอบแทน สภาพการจ้าง สภาพการทำงาน ปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์การจ้างงานและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย รวมทั้งสอดส่องดูแลการบังคับใช้กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำให้มีประสิทธิภาพ

หลักการความมั่นคงทางสังคมจึงสรุปได้ว่าการให้บริการในรูปแบบต่างๆ คือ การประกันสังคม การสงเคราะห์ การให้บริการทางสังคม การให้คุ้มครองแรงงานในเรื่อง

ค่าตอบแทน สภาพการจ้าง สภาพการทำงาน และการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์กำหนดค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์การจ้างงานและให้เป็นธรรมกับทุกฝ่าย

ดังนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงสรุปได้ว่า เป็นระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐกำหนดเป็นมาตรการเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ โดยรัฐจัดให้มีการจ่ายเงินให้กับบุคคลและครอบครัว ได้แก่ การประกันสังคม การสงเคราะห์ และการบริการสังคม กำหนดเป็นระบบสวัสดิการสังคมโดยใช้รูปแบบการประกันสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้คุ้มครองบุคคลและครอบครัวของผู้ประกันตน ซึ่งการเสริมสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้กับประชาชนตามควรแก่สภาพโดยทั่วถึงกัน เป็นระบบที่ให้ความช่วยเหลือคนในสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี แต่เนื่องจากสาเหตุแห่งความไม่มั่นคงทางสังคม เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีการพัฒนาสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้ทุกครอบครัวต้องเผชิญกับความทุกข์ยากเดือดร้อนกับการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อสวัสดิภาพของประชาชน รัฐจึงต้องพยายามกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาโดยสร้างหลักประกันแห่งความมั่นคงในชีวิต

2. แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

2.1 ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์

สมชัย จิตสุชน (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) กล่าวว่าปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะปัจเจกชน ประการหนึ่งคือ การกระจายรายได้ในสังคมที่ไม่เป็นธรรม ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจจะรุ่งเรืองและมั่นคงในระดับมหภาค ก็มีความเสี่ยงในเรื่องความมั่นคงทางสังคมและปัญหา “ความยากจนเปรี๊ยะเทียบ” ซึ่งจะมีคนจำนวนมากที่รู้สึกว่าจะ เนื่องจากคนส่วนน้อยกลุ่มหนึ่งมีฐานะสูงชันรวดเร็ว ทำให้มาตรฐานการดำรงชีพในสังคมสูงขึ้น คนจนในระดับล่างแม้จะมีความเป็นอยู่พอกินพอใช้และรายได้สูงขึ้น แต่ก็ยังคงมีความรู้สึกที่ตนเองจนกว่า ซึ่งเป็นปัญหาที่ทวีความสำคัญมากขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน และที่น่าสนใจคือสถานการณ์นี้ภาคครัวเรือน เพราะภาวะหนี้สินเป็นสาเหตุสำคัญของการขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือ การขาดความมั่นคงทางการเงิน ที่สำคัญภาวะหนี้ของคนจนนอกจากมีรายได้ต่ำแล้วยังมีความไม่มั่นคงอีกด้วย ทางออกที่ถาวรคือต้องให้คนจนมีรายได้เพิ่มขึ้น ได้รับการส่งเสริมอาชีพที่ถูกวิธี แนวคิดและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพในการ

บริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง การเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ โดยลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และกระจายผลการพัฒนา

สุดใจ ทูลพานิชย์กิจ (2546, น. 2) ได้กล่าวว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึงการที่ประชาชนมีสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ รวมถึงความภาคภูมิใจในการทำงาน การรู้คุณค่าของตนเอง ความปลอดภัยในการดำรงชีวิต

เอกสารวิชาการศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวงฯ, สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า เป็นหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัยที่ประชาชนพึงได้รับ การได้รับการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และยังได้กล่าวถึงทัศนะของนักวิชาการหลายคน ที่ได้ให้ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ เช่น

- Ramesh Thakur แห่งมหาวิทยาลัยแห่งสหประชาชาติ เสนอว่า เป็นคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม สิ่งใดที่เพิ่มพูนยกระดับคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงให้เข้าถึงทรัพยากร การเสริมพลังทางสังคมถือเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

- Graham, and Poku กล่าวว่าความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวข้องกับมุมมองใหม่ในประเด็นของการย้ายถิ่น ความต้องการพื้นฐานหรือสิทธิมนุษยชน

- Jennifer Leaning กล่าวว่า ความมั่นคงของมนุษย์ คือ พื้นฐานของการพัฒนา มนุษย์อย่างยั่งยืนซึ่งเป็นผลมาจากมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ ทำให้สามารถมีชีวิตตามมาตรฐานขั้นต่ำได้ในยามที่เผชิญกับภาวะวิกฤต องค์ประกอบที่สำคัญคือ ความรู้สึกถึงความเป็นบ้านอย่างยั่งยืน เครือข่ายทางครอบครัวและสังคมที่สร้างสรรค์

- Caroline Thomas เสนอว่า เป็นภาวะที่บุคคลได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานด้านวัตถุและยังมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) ได้ให้ความหมายว่า องค์ประกอบสำคัญคือ ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม พร้อมเสนอดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ตามองค์ประกอบดังกล่าว

ดัชนีชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวงฯ, สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, น. 5, 51) ได้นิยามกรอบความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ มิติการมีงาน

ทำและรายได้ ครอบครัวยุอาศัยและสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย การศึกษา วัฒนธรรม การสนับสนุนทางสังคม ความมั่นคงส่วนบุคคล สิทธิและความเป็นธรรม การมีชีวิตที่ดีเกี่ยวข้องกับความต้องการด้านต่างๆ ของมนุษย์ ประชาชนที่ได้รับการตอบสนอง จะนำไปสู่การสร้างสวัสดิการของประชาชนและการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี (Drewnowski, 1974, p. 7, อ้างถึงใน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวงฯ, สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, น. 51) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการสนับสนุนให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (UNPD, 1994, p. 4, อ้างถึงใน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวงฯ, สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, น. 51) ซึ่งเป็นข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมโดยที่ยังให้ความสำคัญต่อการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยกับความมั่นคงของมนุษย์ (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) ได้กล่าวถึงความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ว่า การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความมั่นคงในการมีงานทำและรายได้คือการได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคงและพึงพอใจ มีรายได้และเงินออมที่เพียงพอแก่การดำรงชีพโดยไม่มีหนี้สินที่ไม่มีคุณค่า

โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย (TTMP) (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) ได้กล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ว่าเป็นแนวคิดใหม่ เสนอเป็นระเบียบวาระโลก ในรายงาน “การพัฒนามนุษย์ 1994” ของแผนงานพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Program-UNDP) โดยเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered) ในปี 1999 หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเอเชียที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก รายงาน “การพัฒนามนุษย์ 1999” ของยูเอ็นดีพี ได้กล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ในเชิงลบว่า มนุษย์ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาได้เผชิญกับความไม่มั่นคง 7 ประการได้แก่

1. ความผันผวนทางการเงินและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ
2. ความไม่มั่นคงทางอาชีพและรายได้
3. ความไม่คงทางสุขภาพ
4. ความไม่มั่นคงทางวัฒนธรรม
5. ความไม่มั่นคงส่วนบุคคล

6. ความไม่มั่นคงทางสิ่งแวดล้อม

7. ความไม่มั่นคงทางการเมืองและชุมชน ได้แก่ การเกิดความตึงเครียดทางสังคม

จึงสรุปได้ว่า ความมั่นคงของมนุษย์ หมายถึง ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในอาชีพการงาน โดยได้รับการตอบสนองในเรื่องความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง การมีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้คุณค่าของตนเอง การมีงานทำและมีรายได้ มีเงินออมเพียงพอแก่การดำรงชีพโดยไม่มีหนี้สินที่ไม่มีคุณค่า การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม คนจนในระดับล่างแม้จะมีความเป็นอยู่พอกินพอใช้และรายได้สูงขึ้น แต่ก็ยังคงมีความรู้สึกที่ตนเองจนกว่า ซึ่งเป็นปัญหาที่ทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมไทย การย้ายถิ่นเป็นโอกาสที่จะปรับปรุงการดำรงชีวิต นอกจากนี้สถานการณ์นี้ภาคครัวเรือนเป็นสาเหตุสำคัญของการขาดความมั่นคงทางการเงิน การพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนด้านสังคม เศรษฐกิจ ทำให้สามารถมีชีวิตตามมาตรฐานขั้นต่ำได้ มนุษย์ได้เผชิญกับความไม่มั่นคงหลายประการในกระบวนโลกาภิวัตน์ ได้แก่ ความผันผวนทางการเงินและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ความไม่มั่นคงทางอาชีพและรายได้ และนำเสนอเป็นประเด็นศึกษาถึงความมั่นคงด้านการเงินของครอบครัวผู้ประกันตนและวิธีการจัดการด้านการเงินของผู้ประกันตนที่มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์บุตร

2.2 ความสำคัญของความมั่นคงของมนุษย์

เบนนิต้า เฟอเรโร-วัลดเนอร์ (2546, น. 2, 20-23, 371, 372) ได้กล่าวว่า ความมั่นคงของมนุษย์มีศูนย์กลางอยู่ที่ประชาชน มุ่งไปที่การปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วยการป้องกันความขัดแย้งและจัดการกับต้นเหตุต่างๆ ของความไม่มั่นคงและความอ่อนแอ โดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงระดับบุคคล ความยากจน ความมั่นคงทางสังคม การแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้บริษัทลดปัจจัยด้านต้นทุนในการผลิตโดยนำเครื่องจักรเข้ามาใช้แทนคน ในภาพรวมค่าจ้างและสภาพการทำงานก็จะถูกกดให้ต่ำลงไปอีก ความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นแง่มุมที่สำคัญของความมั่นคงของมนุษย์ การทำงานมิได้เป็นเพียงการประกันการมีชีวิตอยู่รอด แต่ยังเกี่ยวข้องกับการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง การเคารพตนเอง การทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์รวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 87, 92-93) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ในด้านชีวิตการทำงาน ได้

รวมถึงการมีงานทำและความมั่นคงในการทำงานซึ่งจะส่งผลถึงรายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน อัตราการว่างงาน ในด้านชีวิตครอบครัวได้รวมถึงสัมพันธภาพที่อบอุ่นในครอบครัวและการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และประชากรวัยแรงงานนิยมอพยพไปขายแรงงานในเมือง แต่ก็ยังกลับไปมาหาสู่ภูมิลำเนาเป็นประจำ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2550, น. 11-12, 22, 28, 37) ได้กล่าวถึง “รายงานการพัฒนาคนในประเศไทย 2546” ของ UNPD ว่าได้มีการระบุข้อมูลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549) พบว่า คนไทยในวัยทำงานมีนิสัยฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินตัว ติดอบายมุขและสิ่งเสพติด ส่งผลให้ประสบปัญหาหนี้สินเรื้อรัง ขาดที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เห็นได้จากจำนวนประชาชนที่จดทะเบียนความยากจนที่มีปัญหาหนี้สิน 2.28 ล้านคน คิดเป็นหนี้สินนอกระบบร้อยละ 20.37 หนี้สินกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ร้อยละ 0.94 หนี้สินกับธนาคารออมสินร้อยละ 2.30 (ข้อมูลวันที่ 24 มกราคม 2547) ดังนั้นประเด็นยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของไทย จึงกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์ สร้างค่านิยมและปรัชญาในการดำรงชีวิตใหม่ การทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมการออมผ่านระบบกองทุนประเภทต่างๆ รวมทั้งธนาคาร และการประกันชีวิต การส่งเสริมการทำงานที่สร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว

สุวรรณี คำมั่น (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551) ได้ให้ความสำคัญความมั่นคงของมนุษย์ในเชิงรุกของประเทศไทยหลายประเด็น ได้แก่ ความมั่นคงทางจิตใจ ความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง โดยเฉพาะความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ควรวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์และกระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความมั่นคงของมนุษย์ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ในภาพกว้าง รวมทั้งวิเคราะห์โครงสร้างสังคมไทยที่กำลังจะเปลี่ยนไปเช่นไร มีการประเมินความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบและทันสถานการณ์ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ประเทศไทยที่จะเข้าสู่ยุคปันผลประชากร จำเป็นต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับการออม ซึ่งไม่ได้หมายถึงการออมทรัพย์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการออมทุนทางภาคสังคมด้านอื่นที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้วย เช่น ทรัพยากรดิน น้ำ กัลยาณมิตร ฯลฯ และต้องพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นจุดแข็งของวัฒนธรรมไทย เช่นระบบเครือญาติ ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องนำทางชีวิต

สรุปได้ว่าความมั่นคงของมนุษย์มุ่งไปที่การปกป้องสิทธิมนุษยชน การจัดการกับต้นเหตุต่างๆ ของความไม่มั่นคงในมิติต่างๆ ของประชาชน โดยเฉพาะความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นแง่มุมที่สำคัญของความมั่นคงของมนุษย์ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดในด้านการมีงานทำ และความมั่นคงในการทำงาน จะส่งผลถึงการมีรายได้ ค่าใช้จ่ายหนี้สิน การว่างงาน รวมถึงชีวิตและสัมพันธภาพในครอบครัวและการพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมไทยจึงมุ่งเน้นการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์

2.3 องค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550, น. 1) ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาได้กำหนด องค์ประกอบของมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์มี 10 มิติคือ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ความมั่นคงส่วนบุคคล ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม การเมืองและธรรมาภิบาล

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) ได้เสนอองค์ประกอบความมั่นคงมนุษย์ไว้ 5 อย่าง ได้แก่ ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำเสนอตัวชี้วัดบางตัวรวม 7 หมวดตามแบบของโครงการพัฒนามนุษย์สหประชาชาติหรือยูเอ็นดีพี ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงของบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งเกิดจากหลายเหตุปัจจัยรวมกันคือ เหตุปัจจัยทางการเมือง เหตุปัจจัยทางเศรษฐกิจ เหตุปัจจัยทางสังคม เหตุปัจจัยทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ได้กล่าวถึงเครือข่ายของความมั่นคง ซึ่งได้แก่ กองทุนประกันสังคม ที่ได้พยายามขยายความครอบคลุมจำนวนแรงงานให้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาถึง 10 มิติขององค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์จะเห็นได้ว่า มีเหตุปัจจัยหลักทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดมิติของมนุษย์ ที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบหลักที่ได้มีการกล่าวถึงเครือข่ายของความมั่นคง โดยเฉพาะการขยาย

ความครอบคลุมแรงงานที่มีมากขึ้น จะเห็นได้จากการดำเนินงานของกองทุนประกันสังคมที่มีวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ อันเกิดจากเหตุปัจจัยหลักข้างต้นที่โลกปัจจุบันให้ความสำคัญ และรัฐก็ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งในระดับฐานรากดังกล่าว

2.4 วิธีการสร้างหลักประกันของความมั่นคงของมนุษย์

สุดใจ พูลพานิชย์กิจ (2546, น. 55-56) ได้กล่าวถึงค่านิยมพื้นฐานของคนไทย ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ประกาศว่า การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ การประหยัด และการออม ค่านึงถึงฐานะและเศรษฐกิจคิดก่อนจ่ายใช้เท่าที่จำเป็น วางแผนในการใช้จ่ายให้รอบคอบ มีสัดส่วนและออมไว้ตามสมควร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 10, 19-20, 31, 100) ได้อธิบายว่า การพัฒนาเศรษฐกิจโดยมุ่งให้ประชาชนพึ่งตนเองได้โดยยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการพัฒนาที่สนองตอบความต้องการของประชาชนมากที่สุด ส่งผลให้ครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจแบบพอมีพอกินสามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงชี้แนะถึงการดำรงอยู่และการปฏิบัติของประชาชนทุกด้าน มุ่งเน้นให้คนทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต ปราศจากการเป็นหนี้สิน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การศึกษาระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549, น. 21, 88-89) กล่าวว่าความมั่นคงของมนุษย์ย่อมนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องพัฒนามนุษย์ให้มีความมั่นคงในชีวิตพึ่งตนเองได้เป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับความมั่นคงในทางอาชีพ สวัสดิการในชีวิต สภาพปัญหาที่มาจากการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยในปัจจุบันคือ สัมพันธภาพและบทบาทของครอบครัวอ่อนแอลง เด็กขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ปัญหาภาวะหนี้สินซึ่งมีหลายสาเหตุ เช่น ความยากจน ความไม่สามารถประกอบอาชีพการงานจนมีรายได้เป็นกำไร การไม่รู้จักพอในการบริโภค ภาวะหนี้สินของประชาชนส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคตามกระแสเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่กระตุ้นให้คนมีความโลภในการบริโภค ความไม่รู้จักพอเพียงจึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดภาวะหนี้สิน

สรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2551) ได้กล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือให้ประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีหลักประกันในการดำรงชีวิต ซึ่งนอกจากจะหมายถึงความมั่นคงทางรายได้แล้วจะต้องให้ความสำคัญต่อการกระจายรายได้ รวมทั้งการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีหลักประกันว่าจะมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข

ดังนั้นวิธีการสร้างหลักประกันในสังคมไทยได้ถูกกำหนดเป็นค่านิยมพื้นฐาน จากการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ประหยัด และการออม คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจคิดก่อนจ่าย และมีการวางแผนในการใช้จ่ายให้รอบคอบ มุ่งให้ประชาชนพึ่งตนเองโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สนองตอบความต้องการของประชาชนมากที่สุด ส่งผลให้ครอบครัวอบอุ่น เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงชี้แนะถึงการดำรงอยู่ มุ่งเน้นให้คนทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต ปราศจากการเป็นหนี้สิน เป็นการสร้างหลักประกันทางรายได้ส่งผลถึงความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขจึงเป็นแนวทาง วิธีการวางแผน การจัดการปัญหาด้านการเงิน ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของตัวบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวม

3. แนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

3.1 ความหมาย

ทับทิม วงศ์ประยูร (2542, น. 47, 57, 93) ได้กล่าวถึงแรงงานทรัพยากรมนุษย์ว่าหมายถึง บุคคลที่มีความต้องการจะทำงานโดยใช้กำลังกายและกำลังความคิดทำงานเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สามารถบำบัดความต้องการของบุคคลได้ แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ ในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการที่มีคุณภาพจะสร้างผลผลิตในระบบเศรษฐกิจ ทำให้มีการจ้างงานและเกิดรายได้ ซึ่งเป็นรากฐานในทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

สุดใจ พูลพานิชย์กิจ (2546, น. 93, 97) ได้กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ได้แก่การมีงานทำจะทำให้ประชาชนมีรายได้ สามารถนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการจ้างงาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน ดัชนีชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548,

น. 12) ได้นิยามความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือ ประชาชนมีรายได้พอเพียงแก่การยังชีพ และมีหลักประกันการมีงานทำหรือมีรายได้จากการประกันสังคม ซึ่งควรเป็นทางเลือกสุดท้าย และเป็นความมั่นคงในด้านที่มีความเสี่ยงมากขึ้น ประชาชนจำนวนมากหันเข้าสู่การทำงานในเศรษฐกิจนอกภาคทางการและการประกอบอาชีพอิสระ เป็นผลให้การประกันสังคมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงพื้นฐานมีความสำคัญมากขึ้น

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 9) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจว่า หมายถึงสภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การออม สามารถเข้าถึงความต้องการและโอกาสที่เท่าเทียมกัน เอกสารวิชาการศึกษาและพัฒนาดัชนีชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานปลัดกระทรวง, สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, น. 95, 100, 102) ได้ให้ความหมายความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจว่า หมายถึง สภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจำแนก แยกจ่าย การออมและการลงทุน ที่สามารถเข้าถึงความต้องการและโอกาสที่เท่าเทียมกัน การมีงานทำและรายได้คือการได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคง มีรายได้และเงินออมเพียงพอแก่การดำรงชีวิตโดยไม่มีหนี้สิน ในระดับบุคคลมีตัวชี้วัดคือ สถานภาพการทำงาน รายได้จากการทำงาน ปริมาณหนี้สิน ภาระในการส่งหนี้สิน เงินออม

สรุปได้ว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจหมายถึง สภาพการใช้ชีวิตในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจำแนกแยกจ่าย การออมและการลงทุน สามารถนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การที่ประชาชนมีรายได้พอเพียงแก่การยังชีพ และมีหลักประกันการมีงานทำ ทำให้สามารถเข้าถึงความต้องการและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในมิติเกี่ยวกับการมีงานทำและรายได้คือการได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคง มีรายได้และเงินออมเพียงพอแก่การดำรงชีวิตโดยไม่มีหนี้สิน ซึ่งตัวชี้วัดในระดับบุคคลมี สถานภาพการทำงาน รายได้จากการทำงาน ปริมาณหนี้สิน ภาระในการส่งหนี้สิน เงินออม

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางรายได้ของบุคคล

สมชัย จิตสุชน (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2551) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ว่า ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจในภาพรวมและในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น หากมองในภาพรวม จะมีส่วนสำคัญในการสร้าง

ความมั่นคงให้แก่มนุษยชาติ คืออัตราส่วนคนจน อัตราส่วนคนอดอาหารลดลง กลุ่มเป้าหมายในแง่ของเศรษฐกิจ หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่มี ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งก็คือคนจน โดยจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ

1. กลุ่มคนจนจริงๆ หมายถึง ผู้ที่ยากจนในเรื่องรายได้ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือปัจจัยสี่อื่นๆ

2. กลุ่มคนจนสัมพัทธ์หรือคนจนเปรียบเทียบ (relative poverty) หมายถึง กลุ่มที่มีปัจจัยสี่ครบครัน แต่มีความรู้สึกที่ตนเองต่ำต้อยกว่าคนอื่น รู้สึกว่าเป็นพลเมืองชั้นสองของประเทศ ทำให้ต้องดิ้นรนหารายได้เพิ่มขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอยู่ที่ความเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่เท่าเทียมกันและมีข้อเสนอแนะในการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจได้แก่

2.1 ให้การศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันซึ่งจะต้องสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การประกันสังคม ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของภาครัฐที่ต้องผลักดัน โดยปัจจุบันมีปัญหาโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท ทรัพยากรลดน้อยลง โครงสร้างขนาดครอบครัวที่เล็กลง ภาครัฐจะต้องผลักดันในเรื่องการประกันสังคมมาทดแทนในสิ่งที่ขาด และสิ่งที่ต้องระวังก็คือต้องเป็นระบบประกันสังคมที่ยั่งยืน

ทับทิม วงศ์ประยูร (2542, น. 58) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางสังคม ที่มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของบุคคลว่า ค่านิยมและทัศนคติของคนมีผลต่อการพัฒนาบุคคลไปสู่ความสำเร็จ การทำงานเพราะความสามารถในการสร้างตนเองและใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง รู้จักประหยัด เก็บออม เป็นรากฐานที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่หล่อหลอมความนึกคิด มินิสัยในการออม และสภาพแวดล้อมทางสังคมเปิดโอกาสให้คนแสวงหาความสามารถ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นต้องการพัฒนาตัวเอง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545, น. 13, 41) ได้กล่าวถึงประชากรในวัยทำงานคือแรงงานสำคัญของระบบการผลิต หากแรงงานทุกคนมีงานทำ มีการบริโภคและการออมที่เหมาะสมจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 เน้นการสร้างงาน เศรษฐกิจขยายตัวระดับสูงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม พร้อมทั้งได้เปลี่ยนสภาพแวดล้อมการทำงานจากแรงงานในชนบทมาสู่การเป็นแรงงานในเมืองมากขึ้น รวมทั้งปัญหาการอพยพแรงงาน การสร้างความมั่นคงในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้อง

กับการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ รวมทั้งให้มีการประกันสังคม ตลอดจนสร้างอาชีพเสริมหรือทักษะเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพอื่น

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของบุคคลคือ ปัจจัยทางสังคม ค่านิยมและทัศนคติของคนที่มึผลต่อ การสร้างตนเองและใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เช่นรู้จักประหยัด เก็บออม เป็นรากฐานที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่หล่อหลอมความนึกคิด และการมีนิสัยในการออม สภาพแวดล้อมทางสังคมเปิดโอกาสให้คนแสวงหาความสามารถ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นต้องการพัฒนาตัวเอง การที่เศรษฐกิจขยายตัวอยู่ในระดับสูงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม ปัญหาการอพยพแรงงาน แรงงานมีการอพยพจากชนบทสู่การเป็นแรงงานในเมืองมากขึ้น การสร้างความมั่นคงในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ รวมทั้งให้มีการประกันสังคม ตลอดจนสร้างอาชีพเสริมหรือทักษะเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพอื่น

3.3 มาตรการเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 43, 120) ได้อธิบายไว้ว่า การการพัฒนาสังคมต้องเริ่มด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น พฤติกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิต การบริโภคและการกระจายรายได้จะต้องรู้จักพอในการบริโภคและในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 100) ได้อธิบายว่า ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้คนทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต ปราศจากการเป็นหนี้สิน การรู้จักประหยัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545, น. 4-5) ได้กล่าวถึงการทำงานเป็นที่มาของรายได้และอำนาจซื้อ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความขัดสนในด้านรายได้ในการยังชีพ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ย่อมสะท้อนการอยู่อย่างเป็นทุกข์ในสังคม สาเหตุที่ทำให้ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยลดลงหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 คือ การว่างงาน ความไม่มั่นคงในการทำงาน ความแตกต่างระหว่างรายได้สูงขึ้น แนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขของคนไทยจะต้องพัฒนาศักยภาพของคนให้คิดเป็น ทำเป็นมีคุณภาพเพียงพอต่อการสร้างงานและเพิ่มรายได้ สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

สรุปได้ว่าการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะเน้นการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น การรู้จักพอในการบริโภค ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้คนทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต ปราศจากการเป็นหนี้สิน การรู้จักประหยัด ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ย่อมสะท้อนการอยู่อย่างเป็นทุกข์ในสังคม แนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขของคนไทยจะต้องพัฒนาศักยภาพของคนให้คิดเป็น ทำเป็นมีคุณภาพเพียงพอต่อการสร้างงานและเพิ่มรายได้ สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

3.4 ดัชนีและตัวชี้วัดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549, น. 25) ได้กล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ในมิติการมีงานทำและรายได้ว่า มีตัวชี้วัดด้านการมีงานทำและรายได้ของมนุษย์ได้แก่ รายได้ของครัวเรือนต่อครัวเรือน อัตราครัวเรือนที่เป็นหนี้ มูลค่าหนี้ต่อครัวเรือน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548, น. 15) ได้อธิบายถึงความไม่มั่นคงของมนุษย์มีหลายด้าน ในด้านมิติการมีงานทำและรายได้มีตัวชี้วัดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจอาชีพและรายได้ว่ามีตัวชี้วัดได้แก่ การลดลงของค่าจ้างที่แท้จริง ความแตกต่างทางรายได้ระหว่างประชาชน

สรุปได้ว่าความมั่นคงของมนุษย์ในมิติการมีงานทำและรายได้ว่ามีตัวชี้วัดได้แก่ รายได้ของครัวเรือนต่อครัวเรือน อัตราครัวเรือนที่เป็นหนี้ มูลค่าหนี้ต่อครัวเรือน และในส่วนของความไม่มั่นคงของมนุษย์ในทางเศรษฐกิจอาชีพและรายได้ว่ามีตัวชี้วัดได้แก่ การลดลงของค่าจ้างที่แท้จริง ความแตกต่างทางรายได้ระหว่างประชาชน

ดังนั้นความมั่นคงทางเศรษฐกิจสรุปได้ว่าเป็นสภาพการใช้ชีวิตในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจำแนกแจกจ่าย การออมและการลงทุน สามารถนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การที่ประชาชนมีรายได้พอเพียงแก่การยังชีพ และมีหลักประกันการมีงานทำ ทำให้สามารถเข้าถึงความต้องการและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในมิติการมีงานทำและรายได้มีตัวชี้วัดได้แก่ รายได้ของครัวเรือนต่อครัวเรือน อัตราครัวเรือนที่เป็นหนี้ มูลค่าหนี้ต่อครัวเรือน การได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคง มีรายได้และเงินออมเพียงพอแก่การดำรงชีวิตโดยไม่มีหนี้สิน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของบุคคลคือ ปัจจัยทางสังคม

ค่านิยมและทัศนคติของคนที่มีผลต่อ การสร้างตนเองและใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เช่น รู้จักประหยัด เก็บออม เป็นรากฐานที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่หล่อหลอมความนึกคิด และการมีนิสัยในการออม สภาพแวดล้อมทางสังคมเปิดโอกาสให้คนแสวงหาความสามารถ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นต้องการพัฒนาตัวเอง การที่เศรษฐกิจขยายตัวอยู่ในระดับสูงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม ปัญหาการอพยพแรงงาน แรงงานมีการอพยพจากชนบทสู่การเป็นแรงงานในเมืองมากขึ้น การสร้างความมั่นคงในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ รวมทั้งให้มีการประกันสังคม ตลอดจนสร้างอาชีพเสริมหรือทักษะเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพอื่น การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะเน้นการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น การรู้จักพอในการบริโภค ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้คนทำงานเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้พอเพียงแก่การดำรงชีวิต ปราศจากการเป็นหนี้สิน การรู้จักประหยัด ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ย่อมสะท้อนการอยู่อย่างเป็นทุกข์ในสังคม ดังนั้นความไม่มั่นคงของมนุษย์ในทางเศรษฐกิจ อาชีพและรายได้จึงมีตัวชี้วัดได้แก่ การลดลงของค่าจ้างที่แท้จริง ความแตกต่างทางรายได้ระหว่างประชาชน เพราะฉะนั้นแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขของคนไทยจะต้องพัฒนา ศักยภาพของคนให้คิดเป็น ทำเป็นมีคุณภาพเพียงพอต่อการสร้างงานและเพิ่มรายได้ สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์

4. แนวคิดการจัดการด้านการเงิน

4.1 ความหมาย

การจัดการด้านการเงินของครอบครัวผู้ประกันตนเป็นกระบวนการในการจัดการกับเงินของบุคคลหรือเป็นการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีผู้ให้นิยามความหมายและรายละเอียดต่างๆ ไว้หลายท่าน ดังนี้

สุขใจ น้ำผุด (2545, น. 3-4, 23, 55-56) ได้อธิบายความหมายของการบริหารการเงินบุคคลว่า เป็นการบริหารเงินในส่วนของบุคคลให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตนวางไว้ มีการเรียนรู้ในการจัดระเบียบการเงินของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการรู้จักหาเงินและใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง จะทำให้ทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตได้ นอกจากนี้ยังให้ความหมายของรายได้และค่าใช้จ่ายว่า รายได้ คือ จำนวนเงินสดที่บุคคลได้รับเข้ามา เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส ค่าคอมมิชชั่น เงินปันผล ดอกเบี้ยรับ เงินค่าประกันสังคม บุคคลจะมีรายได้มากน้อย

เพียงไรขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ เช่น อายุ การศึกษา อาชีพและคุณสมบัติเฉพาะตัวอื่นๆ การทำงานของบุคคลแต่ละอาชีพย่อมมีผลตอบแทน ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้รายได้ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพของบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนค่าใช้จ่ายคือจำนวนเงินที่จ่ายออกไปเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน การจ่ายค่าภาษี การชำระหนี้สิน ค่าผ่อนบ้าน ค่าเบี้ยประกัน เป็นต้น

ศิริสุข อินละคร (2548, น. 1-2, 16-17, 33) ได้ให้ความหมายว่าการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นกระบวนการในการจัดการกับเงินของบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินมี 2 ลักษณะคือ เป้าหมายที่เกี่ยวกับเงิน เป็นเป้าหมายในรูปตัวเงิน “เงิน” เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินของแต่ละบุคคล หากบรรลุเป้าหมายทางการเงินจะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป้าหมายของแต่ละคนจะแตกต่างกันตามสถานะทางการเงินและสถานภาพบุคคล เช่น ต้องการเงินซื้อบ้าน ต้องการเก็บเงินเป็นทุนการศึกษาบุตร เก็บเงินไว้ใช้จ่ายในช่วงเกษียณอายุ มีเงินเพียงพอในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีการจัดการกับรายรับและรายจ่ายรวมทั้งเงินออมของตนเอง สิ่งสำคัญที่ทำให้บรรลุเป้าหมายคือ “เงิน” นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหนี้สินของบุคคลว่าเป็นเงินที่กู้ยืมมาและมีภาระผูกพันที่ต้องชำระเงินคืนในอนาคต เช่น หนี้สินจากการใช้บัตรเครดิต หนี้สินจากการซื้อสินค้า เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่น เป็นต้น ส่วนเป้าหมายที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เป็นความต้องการให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข ต้องการช่วยเหลือผู้ยากไร้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงรายได้และค่าใช้จ่ายว่า รายได้คือ เงินสดที่บุคคลได้รับเข้ามาจากงานที่ทำ ได้แก่ เงินเดือนหรือค่าจ้าง โบนัสหรือค่านายหน้า การทำธุรกิจส่วนตัว รายได้จากการประกันสังคม ประกันชีวิต รายได้จากการลงทุนเช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ค่าเช่า ส่วนค่าใช้จ่าย คือ เงินสดที่บุคคลใช้จ่ายออกไปเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน แบ่งเป็น ค่าใช้จ่ายคงที่ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายในจำนวนเท่ากันทุกงวด เช่น ค่าเช่าบ้านหรือค่าผ่อนชำระบ้าน ค่างวดรายเดือนชำระหนี้เงินกู้ ค่าเบี้ยประกัน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับภาษี ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถควบคุมได้ และค่าใช้จ่ายผันแปรซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายในจำนวนที่ไม่แน่นอนในแต่ละงวด เช่น ค่าอาหาร เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล ค่าสาธารณูปโภค ค่าของขวัญ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายนี้สามารถควบคุมได้

พวยัพ ขาวเหลือง (2548, น. 4-5, 36) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการเงินส่วนบุคคลว่า เป็นการกำหนดแนวทางเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องในอนาคตเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่ว่าจะทำไปเพื่ออะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน กับใคร และอย่างไร ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความจำเป็นในการวางแผนการเงินจึงมีความสำคัญเพิ่มขึ้น เพราะความผันผวนทางการเงินเรื่องสังคม และเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหนี้สินว่า เป็นเงินที่ได้ทำ

การกู้ยืมจากบุคคลอื่นหรือกับสถาบันการเงิน และมีหน้าที่ต้องชำระหนี้สินค้ำในอนาคต นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงรายได้และค่าใช้จ่ายว่า รายได้คือ เงินที่บุคคลได้รับมาจากการประกอบอาชีพ เช่น รายได้จากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา เบี้ยเลี้ยง โบนัส รายได้จากการลงทุนและอื่นๆ ส่วนค่าใช้จ่าย คือเงินที่บุคคลนั้นจ่ายออกไป จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ เช่น ค่าเบี้ยประกันภัยประจำเดือน ฯลฯ และค่าใช้จ่ายผันแปร เช่น ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ฯลฯ

เอกพล หนูศรี (2536, น. 21-23) ได้กล่าวถึงรายได้ว่า หมายถึง รายรับที่อยู่ในมือบุคคล โดยรวมทั้งรายได้ที่เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตและมีได้เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตเป็นรายได้ที่บุคคลสามารถเก็บออมไว้หรือนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้ และสามารถเก็บไว้เป็นเงินออมได้ นอกจากนี้ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย (2538, น. 42) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า รายได้ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค การมีรายได้มากย่อมใช้จ่ายในการบริโภคมาก ผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถใช้จ่ายในการบริโภคได้มาก

สรุปความหมายของการบริหารการเงินส่วนบุคคลว่าเป็นกระบวนการจัดการเกี่ยวกับเงิน หรือวางแผนกำหนดแนวทางเกี่ยวกับทรัพย์สิน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมทั้งเงินออมด้วย และรวมถึงหนี้สินซึ่งเป็นเงินที่กู้ยืมมาและมีภาระผูกพันที่ต้องชำระหนี้สินค้ำในอนาคต เช่น หนี้สินจากการใช้บัตรเครดิต หนี้สินจากการซื้อสินค้า เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่น เป็นต้น รายได้คือจำนวนเงินสดที่บุคคลได้รับมาจากการประกอบอาชีพ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส ค่านายหน้า เบี้ยเลี้ยง การทำธุรกิจส่วนตัวค่าคอมมิชชั่น เงินปันผล ดอกเบี้ยรับ เงินค่าประกันสังคม บุคคลจะมีรายได้น้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ เช่น ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนค่าใช้จ่ายคือจำนวนเงินที่จ่ายออกไปเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าสาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาล การจ่ายค่าภาษี การชำระหนี้สิน ค่าผ่อนชำระบ้าน ค่างดรายเดือนชำระหนี้เงินกู้ ค่าเบี้ยประกัน เป็นต้น

4.2 บทบาทและความสำคัญของการจัดการด้านการเงิน

สุขใจ น้าผุด (2545, น. 4) กล่าวว่า เป็นการวางแผนในเรื่องการหารายได้ การใช้จ่าย การเก็บออม การลงทุน ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักถึงความสำคัญของการใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้อง ประโยชน์ของการบริหารการเงินมีผลต่อความมั่นคงของบุคคลและครอบครัวเนื่องจากเป็นรากฐานความมั่นคงให้กับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศด้วย

สันติ กิระนันท์ (2546, น. 1) ได้กล่าวว่า เงินเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ มนุษย์ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อสินทรัพย์ทุกประเภท บุคคลธรรมดาต้องประกอบอาชีพเพื่อให้ได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยในการดำรงชีวิต และการลงทุนเพื่อการบริโภค เงินเป็นทรัพยากรที่หายาก จึงต้องมีการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอยสูงสุด

มาลา คลรัชชัย (2546, น. 1) ได้กล่าวว่า การออมเป็นการสร้างอนาคต เป็นหลักประกันสำคัญของชีวิต การออมเป็นการตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นทิ้งไป เพื่อเก็บไว้จ่ายในวันหน้า การออมให้ได้ผลต้องตั้งเป้าหมาย วางแผนการใช้จ่าย

พายัพ ขาวเหลือง (2548, น. 4) ได้กล่าวว่า “เงิน” เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม วิธีการหาเงินของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถ การจัดการด้านการเงินของแต่ละบุคคลก็จะแตกต่างกันไปตามรายได้ที่ได้มา บางคนบริหารเงินที่ได้มาเพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น บางคนไม่สามารถทำได้ต้องไปขอกู้ยืมเงินทั้งที่เป็นสถาบันการเงินในและนอกระบบ ทำให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายตามมาอีกคือ ดอกเบี้ย

สรุปได้ว่าความสำคัญของการจัดการด้านการเงินคือ การวางแผนในเรื่องการหารายได้ การใช้จ่ายเงิน การเก็บออมเพื่อสร้างอนาคต การลงทุน วิธีการหาเงินของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามความรู้ ประสบการณ์และความสามารถ และจะมีวิธีการใช้เงินที่แตกต่างกันตามรายได้ที่ได้มา บางคนบริหารเงินที่ได้มาเพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น บางคนต้องไปขอกู้ยืมเงินทั้งที่เป็นสถาบันการเงินในและนอกระบบ ทำให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายตามมาคือ “ดอกเบี้ย” การใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้องจึงเป็นรากฐานความมั่นคงที่สำคัญของประเทศ

4.3 ขอบเขตของการจัดการด้านการเงิน

สุขใจ น้ำผุด (2545, น. 5) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลมีงานทำที่เหมาะสมและก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคง รู้จักวางแผนการใช้จ่าย สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินด้วยการทำประกันภัยและควรมีการพัฒนาปรับปรุงงานอดิเรกที่ทำอยู่หรือใช้ประสบการณ์และความรู้ให้เกิดประโยชน์เพิ่มพูนรวมทั้งให้มีผลประโยชน์เกิดขึ้น จึงจะเป็นการใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า

พายัพ ขาวเหลือง (2548, น. 6) ได้กล่าวว่า มนุษย์เราควรเริ่มวางแผนทางการเงินตั้งแต่เมื่อเริ่มมีรายได้จนถึงเกษียณอายุ สามารถจำแนกขอบเขตออกได้ดังนี้

1. การบริหารรายได้ สินทรัพย์ และเครดิต เช่น รายได้จากเงินเดือนที่ทำงานประจำ ค่าเช่าทรัพย์สินต่างๆ

2. การบริหารรายจ่าย เป็นการบริหารเงินที่จ่ายออกไป เช่น การซื้อที่อยู่อาศัย รถยนต์ ฯลฯ

สรุปได้ว่าการรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและทรัพย์สิน มีการปรับปรุงงานอดิเรกที่ทำอยู่ให้เกิดคุณค่าหรือใช้ประสบการณ์ ความรู้ให้เกิดประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนรายได้ และการวางแผนทางการเงินควรเริ่มทำตั้งแต่มีรายได้จนถึงเกษียณอายุ

4.4 องค์ประกอบของการจัดการด้านการเงิน

สุขใจ น้ำผุด (2545, น. 8-12) ได้อธิบายว่า การจัดการด้านการเงินมีองค์ประกอบและความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลายสิ่ง เช่น การเลือกอาชีพและรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล ทุกคนควรมีการกำหนดเป้าหมายทางการเงินเพื่อให้ครอบครัวมีรากฐานที่มั่นคงจึงต้องมีการวางแผนการเงินทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว แผนระยะสั้นจะเกี่ยวข้องกับการบริหารสินทรัพย์สภาพคล่อง เงินสด เงินฝากต่างๆ รวมทั้งการใช้จ่ายเงินกู้หรือเครดิตอื่นๆ ส่วนการวางแผนระยะยาวเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการสร้างฐานะความมั่นคงให้บุคคลในอนาคต เช่น การวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ การซื้อสะสมอสังหาริมทรัพย์ ส่วนการใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การทำประกันชีวิตเป็นได้ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงที่มาของรายได้บุคคลว่า บุคคลหนึ่งๆ สามารถมีรายได้จากหลายทาง เช่น จากงานประจำที่ทำอยู่ งานอดิเรกที่มีดอกผลเกิดขึ้นจากสินทรัพย์ลงทุน สวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับ รายได้ที่ได้มาจะถูกนำไปใช้จ่ายเพื่อซื้อสิ่งของต่างๆ การใช้จ่ายเกี่ยวกับพันธะทางการเงินที่มีอยู่ เช่น ค่าเบี้ยประกัน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ซึ่งเป็นเงินหนี้สินที่ได้กู้ยืมเงินคนอื่นมาและมีพันธะต้องชำระคืนในอนาคต การใช้จ่ายของบุคคลมักขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความพอใจที่ได้รับเป็นสำคัญ เพื่อให้ทุกช่วงชีวิตของครอบครัวมีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ลักษณะการเงินแต่ละช่วงของครอบครัวแบ่งออกได้เป็น 5 ระยะ คือ

1. ระยะเริ่มตั้งครอบครัว ระยะนี้ความจำเป็นในการใช้เงินยังมีน้อย เป็นโอกาสที่จะซื้อหาของจำเป็นสำหรับครอบครัวและเก็บออมไว้ในยามฉุกเฉิน

2. ระยะขยายครอบครัว ช่วงนี้เริ่มมีบุตร ครอบครัวมีภาระการใช้จ่ายสูง ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า การรักษาพยาบาล การศึกษาของบุตร และมีการวางแผนการใช้จ่ายเพื่อสร้าง

หลักประกันให้แก่ครอบครัว ได้แก่การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองถึงบุตร การซื้อบ้านเป็นของตนเอง รวมทั้งการเก็บออมไว้สำหรับการศึกษาในอนาคตของบุตร

3. ระยะการแยกย้ายครอบครัว เป็นช่วงที่บุตรสำเร็จการศึกษา ครอบครัวเริ่มจะเก็บเงินได้

4. ระยะช่วงกลางของครอบครัว เป็นช่วงที่บุตรย้ายไปมีครอบครัวจนถึงก่อนเกษียณอายุ ช่วงนี้ครอบครัวสามารถเก็บออมได้บ้าง แต่ก็ต้องนำไปจ่ายเป็นค่าหม่อม่ายามากกว่า

5. ระยะเข้าสู่วัยชรา เริ่มตั้งแต่เกษียณอายุ ระยะนี้ครอบครัวมีรายได้จำกัด จากเงินบำเหน็จบำนาญ เงินประกันชีวิต

สุพพตา ปิยะเกศิน (2546, น. 1- 4) ได้กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะทำให้การจัดการทางการเงินของแต่ละบุคคลบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ปัจจัยขั้นพื้นฐานของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วยผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน คือหัวหน้าครอบครัววางแผนร่วมกับภรรยา ก่อให้เกิดความผูกพันและกล้าที่จะเสี่ยงต่อการตัดสินใจในสิ่งที่มีการวางแผนไว้ และประการต่อมาการวางแผนทางการเงินโดยส่วนรวม ซึ่งเป็นรายได้หลังจากการหักภาษีที่สมาชิกภายในครอบครัวมอบให้แก่ครอบครัว โดยไม่รวมถึงรายได้พิเศษที่สมาชิกหาได้ เช่น การทำงานล่วงเวลา และประการสุดท้ายการวิเคราะห์บันทึกทางการเงินเป็นการควบคุมรายจ่าย สามารถจัดประเภทค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป เช่น รายจ่ายฉุกเฉินเพื่อการรักษาพยาบาล และรายจ่ายที่สามารถว่าอาจเกิดขึ้นได้ เช่น ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ

การทราบจำนวนรายได้สุทธิรวมของครอบครัว สามารถกำหนดการใช้จ่ายของครอบครัวได้ วัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายมี รายจ่ายประจำที่ต้องจ่ายสม่ำเสมอเงินออมในระยะสั้นมักเป็นการออมสำหรับรายจ่ายประเภทฟุ่มเฟือย เช่นการซื้อเครื่องเสียง ส่วนเงินออมในระยะยาวเตรียมเพื่อใช้จ่ายเป็นเงินทุนโครงการภายหลังการเกษียณอายุ เงินทุนเพื่อการศึกษาบุตร เงินทุนซื้อหุ้น พันธบัตร

สรุปได้ว่าการจัดการด้านการเงินมีองค์ประกอบและความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล คนเราสามารถมีรายได้จากหลายทาง เช่น จากงานประจำที่ทำอยู่ งานอดิเรกที่ทำอยู่ และสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับการใช้จ่ายของแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความพอใจเป็นสำคัญ การมีบุตรครอบครัวจะมีภาระค่าใช้จ่ายสูง เช่น ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร การวางแผนการใช้จ่ายจึงเป็นการสร้างหลักประกันให้กับครอบครัว

ดังนั้นการจัดการด้านการเงินหรือการจัดระเบียบการเงินของตนเองและครอบครัว เป็นการบริหารเงินส่วนบุคคลให้บรรลุจุดหมาย เป็นการวางแผนทางการเงินในเรื่องการจัดหา รายได้ การใช้จ่าย การหารายได้ การใช้จ่ายเงิน การเก็บออมเพื่อสร้างอนาคต การลงทุน วิธีการหา เงินของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามความรู้ ประสบการณ์และความสามารถ และจะมีวิธีการใช้ เงินที่แตกต่างกันตามรายได้ที่ได้มา บางคนบริหารเงินที่ได้มาเพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น การใช้ จ่ายเงินอย่างถูกต้องจึงเป็นรากฐานความมั่นคงที่สำคัญของประเทศ จึงเป็นการสร้างความมั่นคง ให้แก่ชีวิตและทรัพย์สิน และการวางแผนทางการเงินควรเริ่มทำตั้งแต่มีรายได้จนถึงเกษียณอายุ การใช้จ่ายของแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความพอใจเป็นสำคัญ การมีบุตรครอบครัว จะมีภาระค่าใช้จ่ายสูง เช่น ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาของบุตร การวางแผนการใช้เงินจึงเป็นการสร้างหลักประกันให้กับครอบครัว ซึ่งสามีและภรรยามีการวางแผน ทางการเงินร่วมกันซึ่งเป็นรายได้หลังจากการหักภาษีที่สมาชิกภายในครอบครัวมอบให้แก่ ครอบครัว การวิเคราะห์ต้นทุนทางการเงินเป็นการควบคุมรายจ่าย สามารถจัดประเภทค่าใช้จ่ายที่ สูงเกินไป เช่น รายจ่ายฉุกเฉินเพื่อการรักษาพยาบาล และรายจ่ายที่สามารถว่าอาจเกิดขึ้นได้ เช่น ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ การทราบจำนวนรายได้สุทธิรวมของครอบครัว สามารถกำหนดการใช้จ่าย ของครอบครัวได้

5. กลุ่มผู้ประกันตนที่ใช้สิทธิการประกันสังคม

กรณีสงเคราะห์บุตร

การประกันสังคม เป็นมาตรการของรัฐบาลที่จะสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับ บุคคลและครอบครัวในสังคม รวมถึงการรักษามาตรฐานในการดำรงชีวิตโดยให้ความช่วยเหลือ ทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งเมื่อคนในสังคมประสบกับภาวะการณขาดรายได้หรือมีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะการณเสี่ยงภัยทางสังคม การประกันสังคมเป็นการออมโดยการระดมทุน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กองทุนอันมหาศาลนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการด้านการเงินของกองทุนประกันสังคม จะสะท้อน กลับมาสู่ผู้ส่งเงินสมทบ โดยมีหลักการสำคัญคือการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้าง ลูกจ้างและ รัฐบาลเพื่อนำเงินเหล่านั้นมาจ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนให้แก่สมาชิกหรือผู้ประกันตนมีทั้งหมด 7 กรณี คือ กรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ เสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ และ กรณีว่างงาน หากมีการบริหารการประกันสังคมอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว กองทุนประกันสังคมจะ สามารถส่งผลถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการสร้างความมั่นคงทางสังคมของ

ประเทศชาติอีกด้วย (วิจิตร ระวังค์ และคณะ, 2524, น. 134) ดังนั้น การประกันสังคมจึงเป็นโครงการที่รัฐจัดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้ประกันตนและครอบครัวเกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ศศิวรรณ อนันตกุล (2541, น. 17-18, 22-28, 50-52, 61) ได้กล่าวถึงประโยชน์ทดแทนที่มุ่งเน้นไปที่การรักษาระดับมาตรฐานการครองชีพของบุคคลหรือครอบครัว และเน้นความเพียงพอทางสังคมมากกว่าความยุติธรรมของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะการประกันสงเคราะห์บุตร มีความมุ่งหมายเพื่อเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวของผู้ประกันตนที่มีบุตรเป็นประการสำคัญ หลักการจ่ายประโยชน์ทดแทนเพื่อเสริมรายได้สงเคราะห์ครอบครัวให้เป็นรายงวดตามจำนวนที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในครอบครัวในช่วงระยะเวลาหรือตามเงื่อนไขที่กำหนด และได้อธิบายถึงความเป็นมาของประโยชน์ทดแทนกรณีนี้ว่ามีรากฐานมาจากการเริ่มต้นสงเคราะห์ครอบครัวเป็นครั้งแรกในประเทศอุตสาหกรรมของแถบทวีปยุโรป เพื่อเป็นหลักประกันว่าค่าใช้จ่ายต่อลูกจ้างทุกคนต้องมีความเท่าเทียมและเป็นธรรม วิธีการดังกล่าวได้แพร่ขยายออกไปจนกระทั่งปี ค.ศ.1920 ได้มีการตราเป็นกฎหมายบังคับให้มีหลักประกันกรณีสงเคราะห์ครอบครัว หลักการนี้เป็นที่มาของการให้ประโยชน์ทดแทนสงเคราะห์ครอบครัว ซึ่งให้ความคุ้มครองลูกจ้างคนงานในระบบสัมพันธ์กับการจ้างงาน คือ ลูกจ้างคนงานที่มีบุตรจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะ การให้การสงเคราะห์ครอบครัวเฉพาะที่เป็นลูกจ้างคนงาน ยึดหลักการพื้นฐานที่ว่าสังคมควรรับผิดชอบต่อเด็กทุกคนเสมือนทรัพยากรที่มีคุณค่าในอนาคตและต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กที่จะได้รับการดูแลจากสังคมโดยเท่าเทียมกัน จึงขยายความคุ้มครองไปยังประชาชนที่มีครอบครัวที่มีความจำเป็นและต้องการได้รับความช่วยเหลือ ตลอดจนให้การสงเคราะห์ครอบครัวทุกครอบครัวโดยนำภาษีที่รัฐจัดเก็บได้มาเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด

กระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคม (2541, น. 5-7, 10, 13-15) ได้อธิบายถึงการสงเคราะห์บุตรว่า ประเทศต่างๆ ไม่ได้จัดให้มีการประกันกรณีสงเคราะห์บุตรโดยตรง แต่จัดในรูปของการสงเคราะห์ครอบครัว โดยมีวิธีการจ่ายประโยชน์ทดแทนแตกต่างจากการประกันสังคมประเภทอื่นๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสงเคราะห์ครอบครัว ตามที่ประเทศนั้นๆ กำหนดแนวทางไว้ เพื่อปรับรายได้ของครอบครัวให้เพียงพอต่อการครองชีพ โดยพิจารณาขนาดของครอบครัว และเพื่อเป็นการขจัดความยากจนของครอบครัวที่ไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพอนามัย สติปัญญาให้เหมาะสมได้ ดังนั้น ความเป็นมาของประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรจึงมีรากฐานมาจากการเริ่มต้นให้การสงเคราะห์ครอบครัวเป็นครั้งแรกโดยได้มีการตราเป็นกฎหมายบังคับให้มีหลักประกันกรณีสงเคราะห์ครอบครัว โดยยึดหลักพื้นฐานสิทธิมนุษยชนของ

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองโดยเท่าเทียมกัน เงื่อนไขในการเกิดสิทธิมีหลักอยู่ว่าจะต้องเป็นบุตรโดยกำเนิดของบิดา มารดา และกำหนดจำนวนบุตรต้องไม่เกิน 2 คนสาระสำคัญของรูปแบบและหลักเกณฑ์การดำเนินการกรณีสงเคราะห์บุตรมีรายละเอียดว่า ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรหลังจากที่ได้มีการจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน ภายใน 36 เดือน และจะได้รับการสงเคราะห์บุตรคราวละไม่เกิน 2 คน บุตรของผู้ประกันตนที่ได้รับการสงเคราะห์ ต้องมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ และการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรจะจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์บุตรอัตราเดียวกัน ทั้งนี้สำนักงานประกันสังคมจะเป็นผู้ศึกษาและพิจารณากำหนดอัตราเงินสงเคราะห์รวมทั้งเงื่อนไขของการเกิดสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนโดยดูจากจำนวนบุตรและอายุของบุตร โดยใช้เด็กเป็นเกณฑ์ในการให้ประโยชน์สงเคราะห์ครอบครัว การสร้างหลักประกันสังคมกรณีสงเคราะห์บุตรของประเทศไทย ได้สร้างหลักประกันเพื่อให้บริการแก่ประชาชนตามระบบ

อารักษ์ พรหมณี, และ นิยดา เสนียมโนมัย (2542, น. 21-27, 30-37) ได้กล่าวถึงการประกันสังคมกรณีสงเคราะห์บุตร (Child Allowance) ว่าหมายถึง วิธีการให้ประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ที่อยู่ในความคุ้มครองและมีบุตรอยู่ในอุปการะเพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่าย หรือเสริมประโยชน์ทดแทนให้เข้าถึงเด็กตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือ และได้อ้างถึงแนวคิดของ ILO เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรว่าเป็นประโยชน์ทดแทนที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกับประโยชน์ทดแทนเพื่อครอบครัว (Family Benefit) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของระบบความมั่นคงทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร และสร้างความมั่นใจต่อครอบครัวที่มีบุตรต้องเลี้ยงดู รัฐจึงมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อช่วยค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่มีบุตร และเพื่อกำหนดเป็นนโยบายการจัดความยากจนและพยายามส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางสังคมของกลุ่มผู้มีรายได้ขั้นต่ำ ขอบข่ายรูปแบบคุ้มครองภายใต้การประกันสังคม ให้ความคุ้มครองเฉพาะผู้ประกันตนที่เป็นสมาชิกของกองทุนเท่านั้น ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด โครงสร้างระบบการจ่ายเงินกรณีสงเคราะห์บุตร จัดอยู่ในประเภทของการจ่ายประโยชน์ทดแทนระยะสั้น เพราะมีระยะเวลาการจ่ายที่จำกัดไว้แน่นอน สถานการณ์จ้างงานจะสัมพันธ์กับการขอรับสิทธิจากประกันสังคม ประโยชน์ทดแทนที่เป็นตัวเงินถือว่าเป็นประโยชน์ทดแทนที่สำคัญที่สุดในโครงการสงเคราะห์ครอบครัว เพราะสามารถลดภาระทางการเงินของครอบครัวที่มีบุตร และลดความแตกต่างที่มีอยู่ระหว่างมาตรฐานการดำรงชีวิตของครอบครัวที่มีบุตร และคู่สามีภรรยาที่ไม่มีบุตร การเกิดสิทธิจะเกิดขึ้นเมื่อบิดาหรือมารดา เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมโดยพิจารณาจากระยะเวลาการส่งเงิน

สมทบหรือระยะเวลาทำงานตามเงื่อนไข โดยปกติจะกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 12 เดือน และสิ้นสุดสิทธิทันทีเมื่อมิได้เป็นผู้ประกันตน ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรจัดอยู่ในประเภทเดียวกับประโยชน์ทดแทนเพื่อครอบครัวซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของระบบความมั่นคงทางสังคม สาระสำคัญของรูปแบบการสงเคราะห์บุตรในประเทศไทย มีทั้งการให้การสงเคราะห์ การบริการทางสังคม และการประกันสังคม ซึ่งเป็นโครงการที่ให้การคุ้มครองเฉพาะผู้ประกันตนที่เป็นสมาชิกของกองทุนเท่านั้น รัฐมีหน้าที่ให้มาตรการที่เหมาะสมจ่ายประโยชน์ทดแทนตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น การเกิดสิทธิจะพิจารณาจากระยะเวลาการส่งเงินสมทบไม่น้อยกว่า 12 เดือนภายใน 36 เดือน และต้องเป็นบุตรโดยกำเนิดของบิดา มารดา ผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรเท่านั้นจึงจะได้รับสิทธินี้และบุตรต้องมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์

ต่อมาสำนักงานประกันสังคมได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตรา การจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร ในปี พ.ศ.2549 โดยมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ดังนี้

1. ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรโดยที่บุตรต้องมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ ในจำนวนคราวละไม่เกิน 2 คน ไม่ว่าจะเป็นบุตรที่เกิดก่อนหรือหลังการเป็นผู้ประกันตน
2. การจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีนี้ให้เหมาจ่ายเป็นเงินในอัตรา 350 บาทต่อเดือนต่อบุตร 1 คน
3. กรณีที่บุตรเกิดในระหว่างเดือนให้มีการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีนี้เต็มเดือน
4. กรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงหรือกรณีที่บุตรซึ่งได้รับการสงเคราะห์มีอายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ หรือถึงแก่ความตายหรือได้จดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น ให้คงจ่ายเงินสงเคราะห์บุตร ตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง หรือเดือนที่บุตรมีอายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ หรือถึงแก่ความตาย หรือได้จดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นแล้วแต่กรณี
5. ในกรณีที่ผู้ประกันตนเป็นผู้ทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย ในขณะที่บุตรได้รับการสงเคราะห์และมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ให้จ่ายเงินสงเคราะห์บุตรแก่ผู้ประกันตนซึ่งเป็นผู้ทุพพลภาพหรือเสียชีวิตต่อไปจนกว่าบุตรที่ได้รับการสงเคราะห์จะมีอายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ กรณีบุตรต่างชาติต้องใช้นั่งสิทธิ์รับรองของพนักงานฝ่ายปกครองและต้องยื่นเรื่องภายใน 1 ปี ถ้ายื่นเรื่องหลังจากนั้นให้มีสิทธิย้อนไป 1 ปี นับแต่วันที่ยื่นคำขอการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้สิทธิ กรณีที่มีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่จะจ่ายให้กับผู้อุปการะบุตร ในระหว่างการจ่ายประโยชน์ทดแทนถ้า

ผู้ประกันตนมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงาน เปลี่ยนเลขที่บัญชีธนาคารเปลี่ยนผู้ขอรับสิทธิ ผู้ประกันตนจะต้องยื่นเอกสารการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและนายจ้างจะต้องยื่นการลาออกของผู้ประกันตนภายในกำหนด ซึ่งสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2 ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการข้างต้น โดยกำหนดให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ วินิจฉัยส่งจ่ายประโยชน์ทดแทน ให้คำปรึกษาแนะนำ ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการจ่ายเงินสมทบและการขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนเพื่อให้ผู้ประกันตนเข้าถึงสวัสดิการได้อย่างทั่วถึง ถูกต้องและเป็นธรรม จึงจัดเป็นการให้บริการสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง

สรุปได้ว่าความเป็นมาของประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรมีรากฐานมาจากการเริ่มต้นให้การสงเคราะห์ครอบครัวเป็นครั้งแรกโดยได้มีการตราเป็นกฎหมายบังคับให้มีหลักประกันกรณีสงเคราะห์ครอบครัว โดยยึดหลักพื้นฐานสิทธิมนุษยชนของเด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองโดยเท่าเทียมกัน ดังนั้นประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรจึงจัดอยู่ในประเภทเดียวกับประโยชน์ทดแทนเพื่อครอบครัวซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของระบบความมั่นคงทางสังคมสาระสำคัญของรูปแบบการสงเคราะห์บุตรในประเทศไทย มีทั้งการให้การสงเคราะห์ การบริการทางสังคม และการประกันสังคม โดยเฉพาะการประกันสังคมเป็นโครงการที่ให้การคุ้มครองเฉพาะผู้ประกันตนที่เป็นสมาชิกของกองทุนเท่านั้น รัฐมีหน้าที่ใช้มาตรการที่เหมาะสมจ่ายประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร พ.ศ.2549 จ่ายเงินสงเคราะห์บุตรในอัตรา 350 บาทต่อเดือนต่อบุตรหนึ่งคนและต้องเป็นบุตรโดยกำเนิดของบิดา มารดาหรือผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น และมีการกำหนดจำนวนบุตรที่ได้รับเงินต้องไม่เกินคราวละ 2 คน ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน ภายใน 36 เดือน จึงจะได้รับสิทธินี้และบุตรต้องมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์หรือถึงแก่ความตายหรือมีการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น บุตรต่างชาติต้องใช้นั่งชื่อรับรองของพนักงานฝ่ายปกครองและต้องยื่นเรื่องภายใน 1 ปี ถ้ายื่นหลังจากนั้นให้มีสิทธิย้อนไป 1 ปี นับแต่วันที่ยื่นคำขอ การเปลี่ยนแปลงผู้ใช้สิทธิ กรณีที่มีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่จะจ่ายให้กับผู้อุปการะบุตร ในระหว่างการจ่ายประโยชน์ทดแทนถ้าผู้ประกันตนมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงาน เปลี่ยนเลขที่บัญชีธนาคารเปลี่ยนผู้ขอรับสิทธิ ผู้ประกันตนจะต้องยื่นเอกสารการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและนายจ้างจะต้องยื่นการลาออกของผู้ประกันตนภายในกำหนด

ดังนั้น การประกันสังคมจึงเป็นโครงการที่รัฐจัดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีพ โดยมีหลักการสำคัญคือ นายจ้าง ลูกจ้าง รัฐบาล ร่วมกันออกเงิน

สมทบและร่วมกันเสี่ยงภัยสามารถนำเงินมาช่วยเหลืสมาชิกเมื่อเกิดเคราะห์กรรมมีลักษณะเป็นการออมโดยการระดมทุน เป็นการออมทรัพย์เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการด้านการเงินจะย้อนกลับสู่สมาชิกที่ส่งเงินสมทบหากบริการอย่างมีประสิทธิภาพกองทุนประกันสังคมจะส่งผลถึงการพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมกับการสร้างความมั่นคงทางสังคมเป็นการเฉลี่ยทุกข์และความเฉลี่ยสุขในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน ประเภทของการประกันสังคมได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่างๆ ได้แก่กรณี เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพและว่างงาน การประกันสังคมจึงเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่นำไปสู่ความมั่นคงทางสังคม ที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและความเหนียวแน่น ของสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าโครงการประกันสังคมเป็นโครงการที่ช่วยทั้งในด้านจิตใจด้านวัตถุ สามารถทำให้ผู้ทำงานรับจ้างมีความมั่นใจในอนาคตของตนเอง สามารถที่จะทำงานได้อย่างเต็มที่เป็นการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศชาติส่วนรวม โดยเฉพาะประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของระบบความมั่นคงทางสังคม เป็นโครงการที่ให้การคุ้มครองเฉพาะผู้ประกันตนที่มีภาระต้องเลี้ยงดูบุตร ซึ่งสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายเงินสงเคราะห์บุตร ตามรายละเอียดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร พ.ศ.2549 เลี้ยงดูบุตร

ในที่นี้ขอกล่าวถึงกลุ่มผู้ประกันตนที่มาใช้สิทธิรับเงินสงเคราะห์บุตรที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2 เป็นการโดยเฉพาะเนื่องจากผู้ศึกษารับผิดชอบดูแลผู้ประกันตนกลุ่มนี้อยู่ที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่นี้ จากการสำรวจรายงานประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรตั้งแต่เริ่มมีการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีนี้จนถึงปัจจุบันจำแนกเป็นรายจังหวัด/เขตพื้นที่ประจำเดือนกันยายน 2551 พบว่ามีจำนวนผู้ประกันตนที่มาขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2 จำนวน 24,159 ราย เป็นจำนวนเงิน 10,744,950.00 บาท ซึ่งในจำนวนนี้มีจำนวนผู้ประกันตนที่ยื่นขอใช้สิทธิรับเงินกรณีสงเคราะห์บุตรที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2 มีจำนวนเฉลี่ยประมาณ 240 – 270 รายต่อเดือน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานประจำเดือน ณ เดือนพฤศจิกายน 2551 มีผู้ประกันตนมาใช้สิทธิขอรับเงินสงเคราะห์บุตรเฉลี่ยประมาณ 260 รายต่อเดือน จึงขอศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ประกันตนกลุ่มนี้ ว่ามีวิธีการจัดการด้านการเงินหรือวิธีการแก้ปัญหาทางการเงินอย่างไรบ้าง

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรารภนา ไชยนาพันธุ์ (2545. น. 5, 77-79) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว การหารายได้พิเศษ และผลกระทบจากการหารายได้พิเศษนอกเวลาราชการของทหารชั้นประทวน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่และสภาพทางเศรษฐกิจของทหารชั้นประทวน และครอบครัว และลักษณะในการเลือกหารายได้พิเศษนอกเหนือเวลาราชการ และศึกษาผลกระทบของการหารายได้พิเศษที่มีผลต่อความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของทหารชั้นประทวนในสังกัดกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่หนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ทหารประทวนกรม ปตอ.1 มีภาระครอบครัวรับเลี้ยงดูภรรยาและลูก ญาติ มีรายได้ต่อเดือนเทียบกับรายจ่ายอยู่ในระดับที่พอใช้ในการดำรงชีวิตในแต่ละเดือนเท่านั้น ประมาณ 90% จะมีปัญหานี้สินและความเดือนร้อนเพราะมีระยะเวลาการชำระหนี้ในช่วงระยะเวลานาน อีกทั้งมีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำทำให้ไม่สามารถก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้มากนัก ทำให้ได้รับเงินเดือนในจำนวนไม่มากเพียงพอกับความต้องการในการดำรงชีวิต และสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้รายจ่ายอยู่ในระดับที่มีแค่พอใช้ในแต่ละเดือนและเนื่องจากมีภาระครอบครัวจึงทำให้มีรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมการแก้ปัญหาวิกฤตทางการเงิน คือ การยืมหรือกู้เงิน และการซื้อของเงินเชื่อ จำนำทรัพย์สิน และเล่นแชร์ ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการขาดการใช้จ่ายเงินเกินตัวทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย การต้องชำระหนี้เงินผ่อนที่เกิดจากการซื้อทรัพย์สิน เครื่องอำนวยความสะดวก ในครอบครัวมาใช้อุปโภคบริโภค และการใช้บัตรเครดิตจึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวตามมา จากการศึกษาขั้นต้นสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเสริมได้มีปัญหาด้านการขาดทุนในครอบครัวในการออกไปหารายได้เสริม และการเลือกทำอาชีพเสริมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในครอบครัวเป็นการนำรายได้มาใช้จ่ายและชำระหนี้ และมีเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

สุทธิรักษ์ ใจชื่น (2549. น. 5, 96-101) ได้ศึกษาเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสร้างความมั่นคงของมนุษย์: ศึกษากรณี ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตำบลบางนางรี อำเภอบัวชุม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสร้างความมั่นคงของมนุษย์ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของประชาชน จากการสรุปผลการศึกษาพบว่า ประชากรในหมู่บ้านคลองแค และหมู่บ้านคลองโพรงพวงมีระดับความมั่นคงของมนุษย์ในระดับปานกลาง ประชากรในหมู่บ้านคลองโพรงพวงมีระดับความมั่นคงของมนุษย์สูงกว่าประชากรในหมู่บ้านคลองแค (ค่าเฉลี่ย 4.22 และ 3.68 จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน ตามลำดับ) การวิเคราะห์ระดับความมั่นคงของมนุษย์พบว่า ในภาพรวม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.47 มีความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.53 อยู่ในระดับมาก จากการสรุปและอภิปรายผลเพื่อนำไปสู่การชี้แนะแก่ผู้บริหารที่จะพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นคงของมนุษย์ต่อไปโดยมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปใช้ในการพัฒนาคน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการดำรงชีวิตของประชาชน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

กาญจนา พูลแก้ว (2544, น. 95-97) ศึกษาพฤติกรรมการก่อกู้หนี้และความสามารถในการชำระหนี้ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมการก่อกู้หนี้ และความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น จำนวน 352 คน ผลการศึกษาพบว่า การกู้ยืมส่วนใหญ่นำไปใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งสาเหตุของการก่อกู้หนี้มาจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่สูงขึ้น โดยกู้ยืมจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจมากที่สุด โดยจำนวนหนี้สินของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 100,001-500,000 บาท โดยชำระหนี้คืนได้ไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งเงินที่นำมาชำระหนี้ คือ เงินเดือน นอกจากนี้ยังพบว่า สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะการกู้เงิน จำนวนหนี้สิน ระยะเวลาชำระหนี้เกินกำหนด การผ่อนชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวนเงินที่สามารถผ่อนชำระได้ตามข้อตกลง และปัญหาหนี้ค้างชำระติดต่อกันมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ สำหรับการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่สำคัญ คือ การส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเสริม อบรมให้รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและไม่ฟุ่มเฟือย

ในการศึกษาเรื่อง “ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ประกันตนที่มาขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร : กรณีศึกษาลำปางงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2” ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและแนวคิดการจัดการด้านการเงิน รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือที่มาของปัญหาความไม่มั่นคงด้านการเงินของครอบครัวผู้ประกันตน รวมทั้งวิธีการจัดการกับปัญหาด้านการเงินที่ผู้ประกันตนประสบอยู่ ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านมิติการมีงานทำและรายได้ของดัชนีและตัวชี้วัดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ปี 2550 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางในการจัดการด้านการเงินให้กับกลุ่มผู้ประกันตนในทางที่เหมาะสมถูกต้อง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาในครั้งนี้

7. กรอบแนวคิดในการศึกษา

